

Utkast til strategi for forebygging av ungt utenforskap (2027-2031)

Oslo kommunes strategi for gode
oppvekstvilkår og forebygging av
ungt utenforskap og
ungdomskriminalitet

Trykk:
Foto: Bård Jemtland
Design/layout:
Etterarbeid tekst:
Ansvarlige:

Innhold

1	Hvorfor en strategi for forebygging av ungt utenforskap?	5
1.1	Mål og målgruppe	5
1.2	Kommunens lovpålagte plikt til å samarbeide	6
2	Hvem er i risikozonen for ungt utenforskap?.....	6
2.1	Unge som ikke har gjennomført videregående opplæring	7
2.2	Unge som har vokst opp med fattigdom, omsorgssvikt og/eller helseutfordringer	7
2.3	Unge som opplever å bli sviktet eller ekskludert.....	8
3	Hovedutfordringer for forebygging og tidlig innsats	9
3.1	For mange barn får ikke hjelp tidlig nok	9
3.2	Tjenestene er ikke godt nok koordinert rundt barnet og familien.....	9
3.3	For mange unge blir ikke fulgt opp tett nok i overgangene i utdanningssystemet.....	10
3.4	Nærmiljøet kan påvirke mulighetene til den enkelte negativt.....	11
3.5	Den digitale oppveksten utfordrer både foreldre og skolen	11
4	Strategiske grep	13
4.1	Mer målrettede tiltak mot ungt utenforskap og ungdomskriminalitet	13
4.1.1	Tiltak på tre nivåer - fra universelle tiltak for alle til spisse individrettede tiltak	13
4.1.2	Forebyggende arbeid i barnehage og skole er av avgjørende betydning	14
4.1.3	Målrettet oppfølging av unge som har falt ut eller står i fare for å ikke gjennomføre utdanning	14
4.1.4	Lavterskeltilbud innenfor psykisk helse	15
4.1.5	Spissede tiltak for unge som begår alvorlig eller gjentatt kriminalitet.....	16
4.1.6	Videreutvikling av den samlede innsatsen	17
4.2	Felles kompetanseutvikling for ledere og ansatte i oppveksttjenestene	18
4.2.1	Økt kjennskap til hverandres tjenester	18
4.2.2	Kompetanseutvikling om handlingsrommet for deling av informasjon	18
4.2.3	Opplæring i digital samhandling	19
4.3	Mer forpliktende og strukturert samarbeid rundt barn, unge og familier.....	20
4.3.1	Samarbeidsstrukturer i kommunen.....	20
4.3.2	Tydelig ansvars plassering og felles faglig rammeverk	22
4.3.3	Lik koordinering i bydelene	22
4.3.4	Medvirkning	22

4

4.4	Mobilisering og partnerskap med eksterne aktører	23
4.4.1	Potensial for mer samarbeid mot felles mål	23
4.4.2	Oslo kommune som samarbeidspartner	23
4.4.3	Utforske nye arbeidsmåter i samarbeidet med eksterne aktører	24
4.5	Bruke teknologi for å legge til rette for sammenhengende tjenester og helhetlig oppfølging	25
4.5.1	Enkel tilgang på informasjon og bedre oversikt over tjenestene	25
4.5.2	Bedre systemstøtte for samhandling	25
4.5.3	Strategisk bruk av data	26
5	Litteraturliste	27

Utkast til strategi for forebygging av ungt utenforskap (2027-2031)

Oslo kommunes strategi for gode oppvekstvilkår og forebygging av ungt utenforskap og ungdomskriminalitet

1 Hvorfor en strategi for forebygging av ungt utenforskap?

De fleste barn og unge i Oslo har trygge oppvekstvilkår, deltar i positive fellesskap, opplever mestring og har tro på fremtiden. Samtidig er det for mange barn og unge som opplever omsorgssvikt, strever på skolen, som faller utenfor utdanning, arbeid og andre fellesskap eller er involvert i kriminalitet. Dette har store negative konsekvenser både for den enkelte og for samfunnet.

Ungt utenforskap er trukket frem som én av seks samfunnsflokke kommunen står overfor i kommuneplanens samfunnsdel. Samfunnsflokke er sektorovergripende, og krever samarbeid på tvers av tjenester og områder i samfunnet.

1.1 Mål og målgruppe

Målet med strategien er at alle barn og unge i Oslo har like muligheter til å lære, utvikle seg og leve gode liv.

Delmålene til strategien er at

- alle barn og unge som er i risikozonen for utenforskap og ungdomskriminalitet, fanges opp på et tidlig tidspunkt
- barn, unge og deres familier møter tilgjengelige og sammenhengende tjenester som samarbeider om å gi riktig hjelp til riktig tid
- flere unge fullfører videregående opplæring med vitnemål eller kompetansebevis
- flere unge deltar i utdanning, arbeid eller annen kompetansefremmende aktivitet
- hele samfunns- og arbeidslivet i Oslo bidrar til å motvirke ungt utenforskap og bekjempe ungdomskriminalitet

Målgruppen for strategien er barn og unge i alderen 0 til 24 år og deres familier.

Strategien retter seg mot alle kommunens virksomheter på oppvekstfeltet, mot ledere og ansatte i alle tjenester som er en del av en helhetlig innsats for å forebygge og motvirke ungt utenforskap. Innsatsen skal starte tidlig og følge barn og unges behov gjennom hele oppveksten.

Kommunen kan ikke forebygge ungt utenforskap og bekjempe ungdomskriminalitet alene. Strategien skal være utgangspunkt for samarbeid og partnerskap med relevante aktører som tar samfunnsansvar og ønsker å bidra i arbeidet med å nå målene. Initiativer fra og samarbeid med

staten, med næringsliv, frivilligheten og andre aktører er derfor av avgjørende betydning for å lykkes. Samarbeid med og medvirkning fra foreldre og de unge selv står sentralt i arbeidet med samfunnsflokken. Unge og deres familier skal møtes med støtte og tydelige forventninger og krav.

1.2 Kommunens lovpålagte plikt til å samarbeide

Kommunen har en lovpålagt plikt til å samarbeide og samordne tjenester, for å sikre at barn, unge og familier får helhetlig og sammenhengende hjelp. Dette betyr at alle tjenestene på oppvekstfeltet skal bidra til at barn og unge som trenger det, får rett hjelp til rett tid.

Alle kommuner skal også ha en plan for sitt forebyggende arbeid, og denne strategien er Oslo kommunes oppfølging av dette lovkravet. Strategien bygger på de mest sentrale elementene fra Oslo kommunes tidligere oppvekststrategi, samtidig som den inneholder nye strategiske grep og tiltak. Den fastsetter rammene for hvordan Oslo kommune skal arbeide helhetlig og kunnskapsbasert for likeverdige oppvekstvilkår, og gir retning for kommunens samlede innsats mot ungt utenforskap og ungdomskriminalitet.

Strategien skal også bidra til å nå FNs bærekraftsmål om blant annet god helse og livskvalitet, god utdanning og mindre ulikhet. Den er også forankret i Norges forpliktelser etter FNs barnekonvensjon og FN-konvensjonen om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD).

2 Hvem er i risikozonen for ungt utenforskap?

Begrepet utenforskap refererer til situasjonen der enkeltpersoner eller grupper står utenfor sentrale samfunnsarenaer som utdanning, arbeid og andre fellesskap.

Sentrale tall for ungt utenforskap i Oslo

- 9 prosent står utenfor utdanning og arbeidsliv i alderen 15-24 år. Det tilsvarer rundt 7600 personer. (2024)
- 7,3 prosent sluttet i videregående opplæring (2024)
- 11,6 prosent opplever mobbing på 10. trinn. (2024)
- 193. personer under 18 år er registrert for fire eller flere lovbrudd (2025)
- 25 prosent av jenter og 10 prosent av gutter oppgir å ha mange psykiske plager de siste syv dagene (2023)
- En av fem unge som ikke deltar i organiserte fritidsaktiviteter kunne tenke seg å delta (2023)

Ikke alle unge som på et tidspunkt står utenfor utdanning eller arbeid, er i risikozonen for å havne i langvarig utenforskap. Unge som har høy risiko for å stå utenfor arbeid og utdanning over lengre tid har imidlertid noen felles risikofaktorer.

2.1 Unge som ikke har gjennomført videregående opplæring

Det er særlig unge som ikke har fullført videregående opplæring, som har en betydelig risiko for å havne utenfor arbeid og utdanning over lengre tid. Rundt 30 prosent av unge mellom 19 og 24 år som ikke har fullført videregående i 2023, stod utenfor utdanning og arbeid, sammenliknet med 5 prosent blant de som hadde fullført videregående opplæring.¹ Særlig overrepresenterte er unge som ikke har vitnemål fra grunnskolen. I 2023 var det 44 prosent av unge mellom 16 og 24 år uten fullført grunnskole, som sto utenfor utdanning og arbeid.

Oslo har høy gjennomføring i videregående opplæring sammenliknet med resten av landet, fullføringsandelen nærmer seg 90 prosent totalt sett. Samtidig er det store forskjeller mellom studieforberedende og yrkesfaglige utdanningsprogram med hhv. 84 prosent og 65 prosent gjennomføring. Totalt er det rundt 8 prosent av elevene som slutter underveis i opplæringen.

Det finnes mye forskning som har belyst årsaker til frafall i skolen. Elever som ikke gjennomfører skoleløpet, har ofte sammensatte utfordringer. Hovedårsaker til frafall er ofte høyt fravær, lav motivasjon og/eller trivsel, samt ulike fysiske og psykiske helseproblemer. På videregående er også feilvalg av utdanningsprogram en fremtredende faktor.

Uavhengig av andre faktorer, er det grunnskolepoeng, dvs. gjennomsnittet av elevenes karakterer på ungdomstrinnet, som har mest å si for gjennomføring av videregående opplæring. Elever med under 30 grunnskolepoeng etter 10. trinn er en gruppe som er i særlig risiko for ikke å gjennomføre videregående opplæring. Tidlig innsats når elevene strever med det faglige er derfor noe av det viktigste for å forebygge frafall i videregående opplæring, og redusere risikoen for langvarig utenforskap.

2.2 Unge som har vokst opp med fattigdom, omsorgssvikt og/eller helseutfordringer

Det er ofte kombinasjoner av flere faktorer som påvirker risikoen for å ikke gjennomføre videregående opplæring og falle utenfor arbeid og andre fellesskap.²

Å vokse opp i en fattig familie påvirker både sannsynligheten for å gjennomføre videregående opplæring og å senere komme i arbeid. Forhold som mangel på økonomiske ressurser i familien, at foreldre selv har lavt utdanningsnivå, trangboddhet, hyppige flyttinger og mange bekymringer medfører at både foreldre og barn opplever levekårsstress som påvirker hverdag og oppvekst negativt.

Barn og unge som vokser opp med omsorgssvikt og vold, er særlig utsatt for utenforskap. Barn og unge er i utvikling, og avhengige av voksne som kan bidra med rammer og trygghet. Noen av barna vokser opp i hjem der foreldrene har negative erfaringer fra egen oppvekst, rusproblemer, psykiske lidelser eller andre helseutfordringer som påvirker barnas oppvekst. Foreldres eget

¹ Oslo Economics, Hyggen, C., & Ekhaugen, T. (2021).

² Fedoryshyn mfl. (2026).

strev kan gjøre det vanskelig å gi barna tilstrekkelig omsorg, og barn som har egne utfordringer kan stille store krav til foreldres kapasitet og omsorgsevne.

Barn og unges helse påvirker også risikoen for utenforskap.³ Unge med psykisk helseutfordringer og nevroutviklingsforstyrrelser er oftere representert i gruppen som har bekymringsfullt skolefravær og ikke fullfører videregående skole. Felles for barn og unge med flere ulike tilstander og psykiske helseutfordringer, er utfordringer med regulering og håndtering av følelser. Barn og unges helseutfordringer kan være medfødte tilstander eller sykdommer, eller de kan oppstå senere i livet.

Fattigdom, omsorgssvikt og helseutfordringer kan henge tett sammen. De mest utsatte barn og unge har ofte vokst opp med en kombinasjon av fattigdom, omsorgssvikt, vold og helseproblemer, som psykiske helseutfordringer, funksjonsnedsettelse og andre kognitive eller sosiale vansker.⁴ En gjennomgang av barn og unge som er registrert med ti eller flere anmeldelser, viser at de fleste i denne gruppen er sårbare, unge gutter som har vært utsatt for vold i nære relasjoner.⁵ Mange har innvandret fra, eller har foreldre med bakgrunn fra, land hvor det vært krig og konflikt, der både barn og foreldre kan ha vært utsatt for traumer.

2.3 Unge som opplever å bli sviktet eller ekskludert

Når unge som har egen erfaring med å stå utenfor arbeid eller utdanning, forteller sin historie peker de ofte på brutte eller manglende relasjoner som den viktigste årsaken.⁶ Trekk som går igjen handler ofte om at foreldre eller andre omsorgspersoner har sviktet, at de har blitt mobbet av jevnaldrende eller blitt holdt utenfor ulike fellesskap gjentatte ganger gjennom oppveksten.

Et annet fellestrekk fra disse fortellingene er at de unge havner i en nedadgående spiral med lite mestring og lav selvfølelse. De unge som har lykket med å komme tilbake til utdanning eller arbeid, forteller ofte om betydningen av gode og stabile relasjoner. Flere fremhever den avgjørende betydningen av en trygg relasjon til en voksen som de opplevde at virkelig brydde seg, og som så den unge som en ressurs og ikke et problem.

Utenforskap kan også omfatte sosial isolasjon, der unge mangler tilgang til eller står utenfor sosiale nettverk og fellesskap. Å bli ekskludert fra arenaer som idrett, kultur eller frivillighet eller å mangle trygge steder å oppholde seg, er også en form for utenforskap. Når unge selv blir spurt, er de ofte opptatt av betydningen av å ha en jobb ved siden av skolen og å ha nok penger til å delta i fritidsaktiviteter.⁷

³ Fedoryshyn (under publisering)

⁴ Oslo politidistrikt (2022).

⁵ Oslo politidistrikt (2023).

⁶ Frøyland, K. mfl. (2022) og Fyhn, T. mfl. (2021)

⁷ Ungdomshøringen. (2025).

3 Hovedutfordringer for forebygging og tidlig innsats

Som utgangspunkt for strategien ligger seks hovedutfordringer.

3.1 For mange barn får ikke hjelp tidlig nok

Forebyggende arbeid handler om å styrke beskyttende faktorer, redusere risikofaktorer og legge til rette for trygge, inkluderende og mestringsfremmende oppvekstmiljøer. Utfordringer og risikofaktorer for utenforskap kan starte tidlig i barn og unges liv eller utvikle seg gjennom oppveksten og i ulike livsfaser. Selv om det på tvers av ulike sektorer og tjenester lenge har vært en omforent forståelse av at tidlig innsats og forebyggende arbeid er avgjørende for å motvirke ungt utenforskap, er det fortsatt en hovedutfordring at tiltak settes inn først når problemer har oppstått eller eskalert.

Helsestasjonen og skolehelsetjenesten, barnehager, aktivitetsskolen (AKS) og skoler møter alle barn og unge og deres familier gjennom hele oppvekstløpet. Disse tjenestene er derfor i en særlig viktig posisjon til å avdekke og forebygge utfordringer og iverksette tiltak på et tidlig tidspunkt.

Det kan være ulike årsaker til at tiltak og innsatser ikke iverksettes tidlig nok. Ofte er det nødvendig med både pedagogiske, sosiale og helsefaglige tiltak som igjen krever koordinert innsats fra flere tjenester og kompetansemiljøer.

3.2 Tjenestene er ikke godt nok koordinert rundt barnet og familien

Barn og unge som trenger hjelp fra flere ulike tjenester samtidig, mottar ofte ikke godt nok koordinerte tjenester. Det er spesielt i oppfølgingen i grenseflatene mellom ulike tjenester det svikter.⁸

Oslo kommune er en kompleks organisasjon med mange aktører. Det er ikke sammenfall mellom bydeler og skolekretser, noe som betyr at skoler ofte må samarbeide med mange bydeler og omvendt. Det er variasjon mellom bydeler og mellom skoler mht. kapasitet i tjenestene og hvordan tjenestene er organisert. I tillegg forholder bydelene seg til ulike sykehus, noe som også påvirker tjenestetilbudet til innbyggerne. Ulikhet i organisering påvirker også samarbeidet med politiet. En kompleks organisering kan også bidra til uklare ansvarsforhold.

Manglende kunnskap om hva andre tjenester i kommunen og bydelene kan tilby og hvilken kompetanse de har, fremheves i en undersøkelse som den viktigste hindringen for samhandling.⁹ Tjenestetilbudet til barn og unge i Oslo er stort og fragmentert. Prosjektfinansiering av tiltak bidrar til kompleksitet og midlertidighet. Det mangler en god oversikt over tilbudet, og både ansatte og befolkningen strever med å finne frem i systemet.

⁸ Hansen, I. L. S., Jensen, R. S., & Fløtten, T. (2020).

⁹ Hansen, I. L. S., Jensen, R. S., & Fløtten, T. (2020).

Det mangler også digitale verktøy for å utveksle informasjon mellom tjenestene og for å holde oversikt over alle tiltakene som er rettet mot en familie. Der systemene finnes, kan de ansatte oppleve at systemene er kompliserte og tidkrevende å bruke i en travel arbeidshverdag. Det kan mangle integrasjon mellom systemer, ansatte har varierende digital kompetanse, og en kan praktisere en for streng tolkning av personvernregler.

I tillegg er regelverket som regulerer informasjonsdeling, komplisert. For mange er det uklart hva som er handlingsrommet for å utveksle informasjon, og ansatte frykter både å dele for mye og for lite.¹⁰

Resultatet av dette er at de ulike tjenestene som er involvert i barn, unge eller familienes liv, kan ha planer og tiltak knyttet til deres ansvarsområde som hver for seg er hensiktsmessige. Utfordringen oppstår når innsatsen ikke er koordinert rundt familiens behov. Det kan føre til at ansvar skyves mellom tjenestene, at tiltak trekker i ulik retning og at ingen tar ansvar for helheten. Det kan igjen medføre at riktig hjelp ikke kommer til riktig tid. En ekstra risiko oppstår dersom familien flytter eller kontaktpersoner byttes ut. Historikk kan gå tapt, og det er fare for at erfaringer knyttet til tiltak som har vært prøvd ut tidligere, ikke tas med videre i oppfølgingen.

Ungdommene i brukerrådet til barne- og familieetaten har gitt følgende råd:

- **Tidlig hjelp:** at ikke jeg må vente for lenge før jeg får hjelpen jeg skal ha
- **Respekt:** at jeg føler at det som er viktig for meg er viktig for dem
- **Trygghet:** at jeg føler meg trygg sammen med den som skal hjelpe meg
- **Tillit:** at jeg kan stole på at de voksne gjør sitt beste for å hjelpe meg
- **Tydighet:** at det er klart for meg hva de ulike skal hjelpe meg med og når
- **Snakke sammen:** at de voksne klarer å snakke med meg og snakke sammen på en god måte

3.3 For mange unge blir ikke fulgt opp tett nok i overgangene i utdanningssystemet

Overganger mellom utdanningsnivåene er spesielt sårbare for barn og unge i risikozonen for utenforskap. Overgangene innebærer ofte skifte av miljøer, relasjoner og lokasjoner, og flere unge som har valgt å avslutte utdanningsløpet fremhever at de opplevde å bli overlatt til seg selv. En rapport fra Fafo peker på overgangen fra ungdomsskole til videregående som særlig kritisk. Unge som ikke kommer inn i et løp i videregående opplæring som passer for dem, er en undergruppe med høy risiko for å havne utenfor ordinær utdanning, opplæring eller arbeid.¹¹

Problemer kan oppstå ved at den unge går glipp av søknadsfristen til videregående opplæring eller søker på skoler som de har liten sannsynlighet for å komme inn på eller som egentlig ikke passer dem. Muligheten for å bytte skole eller program etter oppstart beskrives som svært

¹⁰ Pedersen, M. mfl. (2026).

¹¹ Fedoryshyn, N. mfl. (under publisering)

begrenset. En annen kritisk fase er unge som ikke får lærlingplass eller som dropper ut av videregående opplæring uten å ha noe annet å gå til.

En særlig sårbar gruppe er unge med kort botid i Norge og unge som gjennom oppveksten har bodd i lengre perioder i foreldrenes hjemland og som flytter tilbake til Norge med store huller i språkkunnskaper og i utdanningsløp.

3.4 Nærmiljøet kan påvirke mulighetene til den enkelte negativt

Oslo har noen særegne storbyutfordringer. Forskjellene i Oslo er større enn i de fleste andre kommuner. I noen delbydeler er andelen som fullfører videregående opplæring betydelig lavere enn i resten av byen, og over halvparten av den voksne befolkningen står utenfor arbeidslivet. Forskning på *nabolagseffekter* viser at det å vokse opp i områder preget av sosioøkonomiske utfordringer kan påvirke barn og unges livskvalitet og muligheter senere i livet.¹²

3.5 Den digitale oppveksten utfordrer både foreldre og skolen

Barn og unges oppvekst foregår også på digitale flater der unge hvor utviklingen skjer raskt og der unge blir eksponert for innhold og samhandling med andre som er utenfor både foreldrenes og skolens kontroll. Selv om både barnehagen og skolen skal bidra til at barn og unge utvikler digital dømmekraft, er utsatte barn og unge spesielt sårbare både når det gjelder uheldig påvirkning og rekruttering til kriminelle nettverk. Det er i mange tilfeller uklart hvem som har ansvar for at barn og unge er trygge på de digitale arenaene de oppholder seg på, og det er i økende grad behov for digital beredskap på tvers av aktører.

Den teknologiske utviklingen med særlig raske fremskritt innenfor kunstig intelligens, kan gjøre at tradisjonelle forebyggende arbeidsmåter, kompetanse og tiltak kan bli for lite treffsikre sett opp mot barn og unges behov. Utviklingen vil kreve nye tilnærminger fra foreldre, skole og andre som er involverte i barn og unges liv.

¹² Brattbakk, I., & Wessel, T. (2017).

Aktørene på oppvekstfeltet i Oslo kommune

Bydelene

Bydelenes ansvar for å bidra til gode oppvekstvilkår er forankret i flere ulike lovverk. Det samlede tjenestetilbudet rettet mot barn, unge og familier, skal bidra til å oppfylle ansvaret. Hver bydel har ansvar for barnehage, helsestasjon, skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom, fastlege, psykisk helsehjelp til barn og unge, barnevern, fritids- og kulturtilbud, oppsøkende arbeid, og forebygging av ungdomskriminalitet.

Bydelene har ansvar for kommunale helse- og omsorgstjenester som forebygger og behandler psykiske og fysiske helseutfordringer. I tillegg driver bydelene også Nav-kontorene i partnerskap med det statlige fylkesleddet i Nav, Nav Oslo. Nav-kontorene har tjenester rettet mot både ungdom og mot familiene til barn og unge.

Etatene

Flere etater har ansvar på oppvekstfeltet:

- *Utdanningsetaten* forvalter den administrative skoleeierrollen med ansvar for grunnskoler, videregående skoler, sommerskolen, voksenopplæringen, fagskolen og Aktivitetsskolen. Utdanningsetaten er også barnehagemyndighet og har tilsynsansvar for de kommunale og private barnehagene. Det overordnede ansvaret for Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT), som dekker barnehager, grunnskoler, videregående skoler og voksenopplæring ligger også til Utdanningsetaten. PPT skal gi anbefalinger om behov for spesialpedagogisk hjelp i barnehagen eller individuelt tilrettelagt opplæring (ITO) i skolen, og bidra til kompetanseheving og organisasjonsutvikling i barnehager og skoler.
- *Velferdsetaten* koordinerer det byomfattende kriminalitetsforebyggende arbeidet, har tjenester til innbyggere med rusavhengighet og har ansvar for sosiale og økonomiske boligvirkemidler i Oslo.
- *Barne- og familieetaten* har ansvar for blant annet å tilby plasser i kommunale og private tiltak for barn og unge som skal flyttes utenfor hjemmet, barnevernsvakten og avlastningstilbud for barn med funksjonsnedsettelse i Oslo.
- *Helseetaten* har blant annet ansvar for legevakten, tannhelsetjenesten, folkehelsearbeid og oppgaver knyttet til helse- og omsorgstjenester og psykososiale tjenester.

4 Strategiske grep

Utfordringsbildet som er beskrevet ovenfor, har vært kjent over lengre tid og mange innsatser har blitt satt inn for å redusere ungt utenforskap og ungdomskriminalitet i Oslo. Arbeid med samfunnsfloker er tidkrevende og langsiktig arbeid, som krever at tiltak justeres underveis, og at nye tiltak iverksettes ved behov.

Denne strategien stiller krav til alle virksomheter om en mer enhetlig praksis for organisering, samarbeid og bruk av felles faglig rammeverk og teknologi. Dette skal redusere variasjon mellom kommunens virksomheter for å sikre at barn, unge og deres familier får likeverdige tjenester i Oslo.

Ungt utenforskap er en samfunnsfloke som krever innsats fra hele samfunnet. Strategien skal derfor bidra til at kommunen kan teste ut tiltak og nye arbeidsmåter i samarbeid med eksterne aktører, og evaluere og justere kursen ved behov.

Strategien har følgende fem strategiske grep:

1. Mer målrettede tiltak mot ungt utenforskap og ungdomskriminalitet
2. Felles kompetanseutvikling for ledere og ansatte i oppveksttjenestene
3. Forpliktende og strukturert samarbeid rundt barn, unge og deres familier
4. Mobilisering og partnerskap med eksterne aktører
5. Teknologi som virkemiddel for å styrke sammenhengende tjenester og helhetlig oppfølging

4.1 Mer målrettede tiltak mot ungt utenforskap og ungdomskriminalitet

4.1.1 Tiltak på tre nivåer - fra universelle tiltak for alle til spisse individrettede tiltak

Oslo kommune har over de siste årene styrket sin innsats og verktøykasse for å forebygge ungt utenforskap og ungdomskriminalitet. Innsatsen har tiltak på tre nivåer:

- Tiltak for alle barn og unge: Det mest grunnleggende nivået av pyramiden treffer alle unge. På dette nivået ligger blant annet barnehager, skoler, bydelenes fritidsklubber, ferie- og deltidsjobber og fritidskortet som er utviklet for at alle barn og unge skal ha råd til å delta i fritidsaktiviteter.
- Tidlig innsats og oppfølging: I det midterste nivået ligger tiltak med mer målrettet oppfølging av unge i risikozonen eller geografisk rettet innsats som satsing på barnehager og skoler i utvalgte områder i byen.
- Spissede tiltak: Øverst er de spisse, individrettede og omfattende tiltakene. De retter seg mot unge med omfattende problemer, for eksempel unge som står i fare for å begå eller som har begått flere lovbrudd.

Figur 1 De tre nivåene i innsatsen

4.1.2 Forebyggende arbeid i barnehage og skole er av avgjørende betydning

Det viktigste for å forebygge utenforskap og ungdomskriminalitet er å ha ordinære tjenester med høy kvalitet på det nederste nivået i pyramiden. Gjennom oppveksten tilbringer barn og unge mye av sin tid i barnehager og skoler, og disse virksomhetene møter så og si alle barn og deres familier på ulike alderstrinn. Barnehagene og skolene står i en særstilling i å oppdage barn og unge i risikozonen, og iverksette tiltak på et tidlig tidspunkt. Tidlig innsats her er noe av det aller viktigste for å forebygge og motvirke ungt utenforskap. Når barn og unge har behov for mer hjelp og støtte ut over det barnehager og skoler kan tilby eller har kompetanse på, er samarbeid med pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT), andre tjenester og aktører avgjørende. For å sikre at barn og unge fanges opp tidlig og følges opp på tvers av ulike tjenester, skal Oslo kommune innføre et felles faglig rammeverk i form av Bedre tverrfaglig innsats, jf. punkt 4.3.2.

4.1.3 Målrettet oppfølging av unge som har falt ut eller står i fare for å ikke gjennomføre utdanning

Overgangene i utdanningssystemet er særlig kritiske faser. Bedre karriererådgivning, sosialpedagogisk rådgivning og tilgang til lavterskel psykisk helsehjelp, særlig ved skoler med mange utsatte elever, kan bidra til tryggere overganger og redusere risiko for at de unge havner i utdanningsløp eller på skoler der de ikke har forutsetninger for å lykkes.

En del unge har også behov for mer varierte opplæringstilbud og trenger muligheter for å ha praksis og teste ut videregående tilbudene før de tar valg. En del unge har også behov for alternative opplæringsarenaer eller mer tilpassede opplæringsløp. Tilbud om en ferie- eller

deltidsjobb ved siden av skolen kan både motivere og bidra til at unge gjennomfører videregående opplæring.

I tiden fremover vil kommunen vurdere hvordan utdanningstilbudet til unge som strever med å gjennomføre videregående opplæring, kan videreutvikles slik at flere kan gjennomføre utdanningen. Kommunen vil samarbeide med private og frivillige aktører om dette.

For å sikre at unge som har droppet ut av videregående opplæring fanges opp og får støtte og veiledning til å komme tilbake i opplæring, arbeid eller annen aktivitet, må Oppfølgingstjenesten (OT) fungere godt. Derfor har kommunen iverksatt prosjektet "Kvalitetsutvikling i OT", utviklet "Oslostandard for samarbeid om OT" og inngått samarbeidsavtalen "Flere unge i utdanning og arbeid" med Nav Oslo. På denne måten skal samarbeidet mellom skole, bydel og Nav i større grad bidra til oversikt over og oppfølging av målgruppen, og sikre at unge får hjelp og støtte til å komme tilbake i utdanning, arbeid eller annen kompetansefremmende aktivitet.

Det er et mål at flest mulig unge i Oslo skal gjennomføre videregående opplæring. For en del unge kan det beste være å skaffe seg en jobb og eventuelt gjennomføre videregående opplæring på et senere tidspunkt i livet. Ungdomsgarantien er en statlig oppfølgingsgaranti som gjelder unge mellom 16 og 30 år som har fått vurdert av Nav at de trenger hjelp til å fullføre utdanning eller komme i arbeid. Kommunen vil samarbeide med Nav Oslo om oppfølging av unge som trenger hjelp fra Nav.

Skole på arbeidsplass

«Skole på arbeidsplass» er et samarbeid mellom videregående skoler og arbeidslivet med formål om å gi ungdom og unge voksne som har droppet ut av eller ikke fullført videregående opplæring mulighet til å ta et fagbrev. Prosjektdeltakerne skal få mulighet til å tette faglige hull og sikres en læreplass etter fullført og bestått skoleår. En hoveddel av opplæringen foregår på arbeidsplass, med tett oppfølging og veiledning underveis.

4.1.4 Lavterskeltilbud innenfor psykisk helse

Mange familier har sitt første møte med kommunale helsetjenester under graviditet, barseltid og helsestasjonsoppfølgingen. Disse tilbudene er en viktig mulighet til å avdekke helseutfordringer på et tidlig tidspunkt, herunder også psykiske vansker. Noen barn, unge og familier har behov for ekstra støtte og oppfølging i kortere eller lengre perioder. Både lokale og nasjonale undersøkelser viser at det er store forskjeller i tilbudet barn og unge med psykisk plager og lidelser får i kommunen. Helsesykepleiere pålegges et stort ansvar for oppfølging av psykiske helseutfordringer hos barn og unge, selv om de verken har mandat eller kapasitet til dette.¹³

¹³ Riksrevisjonen (2026).

Kommunen skal ha lett tilgjengelige lavterskeltilbud som kan gi hjelp og behandling til barn, unge og familier uten henvisning.¹⁴ Slike tilbud er viktig for å fange opp behov så tidlig som mulig, og raskt sette i gang tiltak i samarbeid med familien. God kjennskap til, og tett samhandling med øvrige kommunale aktører er viktig for å sikre en helhetlig oppfølging. Kommunale psykiske helsetjenester til barn og unge er også viktig for å sikre god samhandling med sykehusene ved behov for oppfølging etter utredning og utskrivning.

4.1.5 Spissede tiltak for unge som begår alvorlig eller gjentatt kriminalitet

Ungdom med særskilte utfordringer har krav på hjelp og oppfølging fra lovpålagte tjenester i kommunene. I tillegg har alle kommuner en rekke ikke-lovpålagte tjenester, som er en del av det ordinære tjenestetilbudet. Oslo har noen særskilte utfordringer som følger av å være hovedstad og Norges største by. Når de ordinære tjenestene ikke strekker til i møte med utfordringer som en del ungdommer har, er det vanskelig å gi riktig hjelp til riktig tid.

Oslo kommune har derfor behov for en bredere verktøykasse med mer spesialiserte tiltak rettet mot de mest utsatte unge enn det som ligger i de lovpålagte eller det ordinære tjenestetilbudet. De siste årene har vist at kommunen må være i stand til å innovere eller oppskalere tiltak raskt, for blant annet å holde tritt med utviklingen i organisert kriminalitet. Kommunen har blant annet utviklet Osломodellen for én-til-én oppfølging, EXIN for de som vil ut av et kriminelt miljø, multisystemisk terapi (MST) som spesialisert barnevernstiltak, og skoletilbudene OT Ulven og Ulven Ung. Erfaringene med disse innsatsene er at det er mulig å stanse en negativ utvikling dersom kommunen tar i bruk målrettede tiltak i stort omfang og samarbeider godt med politi og andre aktører.

Oslo kommune vil sørge for å fortsatt kunne raskt justere tiltak overfor de unge som har de største og mest omfattende problemene. Det innebærer for eksempel tiltak knyttet til rekruttering til kriminalitet på nett, gjennom sosiale medier og bevisstgjøring av foreldre om risikoen ved bruk av sosiale medier.

¹⁴ Helsedirektoratet (2023)

Én-til-én oppfølging av unge som har begått gjentatt kriminalitet

Oslomodellen for én-til-én oppfølging har som målgruppe unge i aldergruppen 12 til 18 år er registrert for gjentatt kriminalitet og/eller som det er knyttet stor bekymring til.

Modellen skal sørge for tett, strukturert og koordinert oppfølging av de unge, og legger vekt på kvalitet, tydelige rutiner og gode strukturer i alle Oslos bydeler. Modellen gjennomføres i tett samarbeid med politiet, og gir Oslo et unikt verktøy i det kriminalitetsforebyggende arbeidet.

4.1.6 Videreutvikling av den samlede innsatsen

I årene som kommer må Oslo kommune være klar til å utvikle nye tiltak i tråd med en uforutsigbar verden som også påvirker barn og ungdom. Det kan være endringer i ungdomsmiljøene og i organisert kriminalitet eller andre utviklingstrekk i samfunnet som kan bidra til at kommunen må utvikle tjenestene raskt, eksempelvis utvikling i andel med barn og unge som har nevroutviklingsforstyrrelser og den teknologiske utviklingen som påvirker barn og unges hverdag. Kommunen må derfor ha rom for å teste, justere og videreutvikle tiltak i takt med utviklingen.

Tredelingen i figur 1 fungerer som Oslo kommunes rammeverk for tiltak på oppvekstfeltet. Oslo kommune skal ta i bruk forskningsbaserte metoder, prøve ut nye arbeidsformer og lære av det som virker – både lokalt, nasjonalt og internasjonalt.

I videreutviklingen av den samlede innsatsen er det viktig å unngå dobbeltarbeid, konkurrerende initiativer og prosjekter som er løstrevet fra de ordinære systemene. En utfordring i Oslo kommune er at tilbudet til barn og unge er stort og uoversiktlig. Mange midlertidig finansierte prosjekter kan gi ustabilitet i tilbudet, og særlig for sårbare barn og unge er kontinuitet kritisk. Oslo kommune vil derfor sørge for et mer systematisert kunnskapsgrunnlag for utvikling av nye tiltak, bedre oversikt over igangsatte prosjekter og legge større vekt på å evaluere prosjekter og planlegge for implementering og langsiktig drift av prosjekter som viser gode resultater.

Oslo kommune har i samarbeid med staten i mange år gjennomført områdesatsinger i utsatte områder i byen. Utfordringene i områdene handler både om levekår og manglende kvaliteter i nærmiljøene. Områdesatsingene gir rom for å kunne jobbe systematisk med utvikling og forbedring av tjenester og nærmiljøkvaliteter. Innsatsene skal på denne måten bidra til at områdene oppleves som gode og trygge steder å bo og vokse opp, og styrke livssjanser og livskvalitet for områdenes innbyggere. Barn og unge er en særlig viktig målgruppe i områdesatsingene. Det planlegges for en ny periode med områdesatsing i Oslo fra 2027.

Som storby har Oslo også tilgang til internasjonale nettverk og fagmiljøer som arbeider med ungdomskriminalitet, forebygging og sosial inkludering. Kommunen skal derfor aktivt delta i

internasjonale samarbeid, hente kunnskap fra andre storbyer og bidra med egne erfaringer i felles læringsarenaer. Dette kan styrke kvaliteten i tjenestene og bidra til at Oslo utvikler tiltak i tråd med beste praksis.

Oslo kommune skal bygge videre på den verktøykassen med tiltak som har blitt utviklet de siste årene. Når nye tiltak vurderes, skal de sees opp mot eksisterende virkemidler og kunnskapsgrunnlag, og utvikles i dialog med fagmiljøer, virksomhetene i kommunen og eksterne samarbeidspartnere.

Oslo kommune vil:

- satse på tidlig innsats og frafallsforebyggende arbeid
- sikre systematisk samarbeid med relevante aktører om flere unge i utdanning og arbeid
- sikre lett tilgjengelige lavterskeltilbud innen psykisk helse for barn, unge og familier
- følge utviklingen i ungdomskriminaliteten tett og fortsatt sikre målrettede tiltak

4.2 Felles kompetanseutvikling for ledere og ansatte i oppveksttjenestene

4.2.1 Økt kjennskap til hverandres tjenester

For å få gode og sammenhengende tjenester er det avgjørende at ledere og ansatte i oppveksttjenestene kjenner til sine samarbeidspartnere og deres virkemidler. Samarbeid på tvers av faggrupper blir enklere når ansatte har felles språk og forståelse av sentrale prinsipper på oppvekstfeltet. Oslo kommune vil derfor legge til rette for økt bruk av felles kompetanseutvikling på tvers av tjenestene.

4.2.2 Kompetanseutvikling om handlingsrommet for deling av informasjon

Et prioritert tema er felles kompetanse om lovverk om informasjonsdeling og taushetsplikt. Et komplekst regelverk skaper usikkerhet om hva som er mulig og riktig å dele av informasjon, og det er varierende praksis på tvers av tjenestene. Særlig nyansatte og ansatte med lite erfaring er usikre på regelverk og praksis.¹⁵

Kompetanseutviklingen som finnes, er fragmentert, varierer mellom tjenester og gir i liten grad felles begrepsforståelse eller praksis. Det er behov for mer kompetanse om det juridiske handlingsrommet for informasjonsdeling, tydeligere veiledning og tryggere praksis for informasjonsdeling slik at hensynet til barnets beste alltid står i sentrum. Dette fordrer også digitale løsninger som både trykker de ansatte på handlingsrommet og trykker innbyggerne på å forstå hvilken informasjon de samtykker til å dele og hvorfor.

¹⁵ Pedersen, S. mfl. (2026).

4.2.3 Opplæring i digital samhandling

For å kunne gi helhetlig støtte trenger tjenestene også bedre oversikt over den samlede innsatsen som er satt inn rundt barn og familier. Det er behov for bedre digitale systemer der ansatte kan utveksle informasjon mellom tjenestene på en trygg måte, og slik sørge for at hjelpen en familie får, er koordinert og trekker i samme retning.

Dette setter økte krav til systemene som skal understøtte arbeidsprosessene. Brukervennlige, intuitive arbeidsflater reduserer behovet for opplæring og gir høyere kvalitet på data som legges inn. Godt integrerte systemer som kan snakke sammen gir nødvendig, oppdatert og riktig informasjon til de som skal ha og trenger den. Gode data kan da gjenbrukes og forenkler hverdagen til ansatte og innbyggere.

Kommunen skal forenkle og videreutvikle faglige rammeverk, arbeidsprosesser og digitale løsninger som støtter koordinering i en travel hverdag. Dette skal gjøre det enklere for ansatte å samarbeide, dele relevant informasjon og følge opp barn og unge over tid. Det skal også gjøre det enklere for familier å samtykke til informasjonsdeling, få oversikt og innsikt i pågående tiltak rundt seg og sin familie.

God opplæring i fagsystemer, og digitale samarbeidsverktøy er avgjørende for kvaliteten i oppveksttjenestene. Når ledere og ansatte behersker de digitale løsningene de bruker i hverdagen, styrkes både dokumentasjonspraksis, informasjonsflyt og beslutningsgrunnlag. Dette reduserer risikoen for feil, misforståelser og brudd i oppfølgingen. Samtidig legger det til rette for mer helhetlig og koordinert innsats på tvers av tjenester, og gjør det enklere å samarbeide rundt barn, unge og familier som trenger samordnet støtte. Derfor er systematisk opplæring og kontinuerlig kompetanseheving på dette området en sentral forutsetning for kvalitet, likeverdige tjenester og trygg praksis i hele oppvekstfeltet. Opplæring er likevel ressurskrevende, og jo mer brukervennlige løsningene utformes, jo mer ressurser kan kommunen spare på opplæring.

Tema for felles kompetanseutvikling på oppvekstfeltet vil tas opp årlig i oppvekstforum der ledere med ansvar for oppveksttjenestene fra bydelene, etatene og fra byrådsavdelingene møtes. Oslo kommune vil også legge til rette for samarbeidsnettverk og treffpunkter på tvers av sektorene, også for ansatte ute i tjenestene.

Oslo kommune vil

- legge til rette for felles kompetanseutvikling og kompetansedeling slik at ledere og ansatte blir bedre kjent med hverandres roller, ansvar, tjenester og tilbud på tvers av sektorer
- tydeliggjøre handlingsrommet for samarbeid og informasjonsdeling
- styrke opplæring i fagsystemer og digitale samhandlingsverktøy

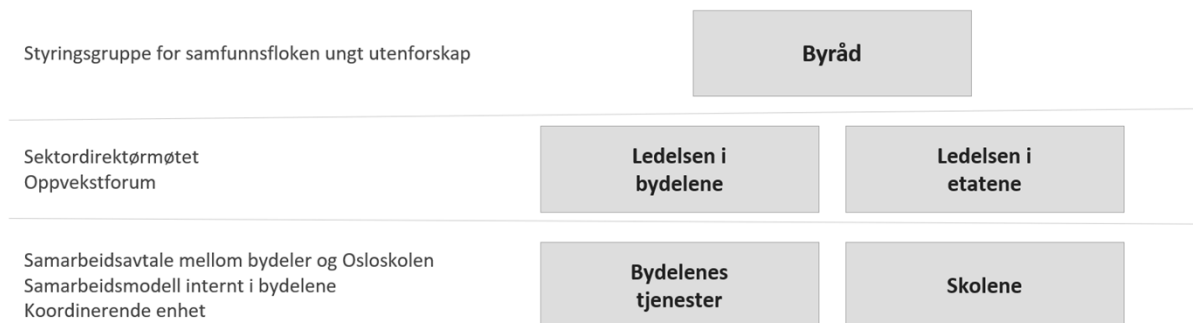
4.3 Mer forpliktende og strukturert samarbeid rundt barn, unge og familier

Som nevnt innledningsvis har alle kommuner en lovpålagt plikt til å samarbeide og samordne tjenester, for å sikre at barn, unge og familier får helhetlig og sammenhengende hjelp. Formålet med samarbeidsplikten er å sikre at det skjer samarbeid på både individ- og systemnivå, at alle vet hvem som har ansvaret for å gi hjelpen og at tjenestene jobber sammen om å styrke barnas samlede oppvekst- og læringsmiljø. Plikten til å samarbeide på systemnivå ligger til hver enkelt velferdstjeneste. Det er tjenesteeier, dvs. den ansvarlige for tjenesten, som har det overordnede ansvaret for oppfyllelse av plikten. Samarbeidsplikten på systemnivå er viktig for at barn og unge får rett hjelp til rett tid.

4.3.1 Samarbeidsstrukturer i kommunen

I Oslo skjer samarbeidet rundt barn og unge på flere nivåer, jf. figur 2.

Figur 2 Samarbeidsstrukturer i kommunen

På øverste nivå i kommunen samordnes arbeidet med samfunnsflokken ungt utenforskap gjennom en styringsgruppe som ledes av byrådsleder og med deltakelse fra byrådene som har ansvar for utdanning, sosiale tjenester og helse. Styringsgruppen sørger for at politikken og styringen er samordnet og at tiltak og budsjettsatsinger blir sett i sammenheng og trekker i samme retning.

Ledelsen i etatene og i bydelene treffes i sektordirektørmøtet som er en arena for samordning på alle områder i kommunen. Oppvekstforum samler ledere med ansvar for oppveksttjenestene fra bydelene, etatene og fra byrådsavdelingene.

På tjenestenivå er det besluttet at alle grunnskoler skal ha en samarbeidsavtale med bydelen de ligger i. Bydelene har også fått føringer for samarbeid internt i bydelene. Føringene skal bidra til lik praksis mellom bydeler, og gjøre det enklere for innbyggere, ansatte og samarbeidspartnere

å finne frem til riktig kontaktperson. Alle bydeler har også en koordinerende enhet som skal bidra til å sikre helhetlige og koordinerte tilbud til brukere med behov for langvarige tjenester fra flere fagområder, nivåer og sektorer, jf. punkt om koordinerende enhet under.

Oslo kommune er en organisasjon med mange aktører som bidrar med tjenester rettet mot barn og unge og deres familier. Det er en styrke for kommunen at det finnes mange ulike fagmiljøer. Samtidig stiller det store krav til samhandling. Selv om det i dag en rekke samarbeidsstrukturer i kommunen, er det fortsatt ulik praksis for samarbeid. Det gjør samarbeidet uforutsigbart og kan skape variasjon i hvordan barn, unge og deres familier blir fulgt opp. Det kan føre til at ansvaret for å samordne tjenestene blir overlatt til familien.

I tiden fremover skal Oslo kommune utvikle en mer enhetlig organisering på oppvekstfeltet på tvers av bydeler som er gjenkjennelig og som gjør samarbeidet enklere. Kommunen skal også bygge på erfaringene med eksisterende samarbeidsstrukturer og samle og styrke innsatsen slik at kommunen får på plass varige og helhetlige løsninger for samarbeid. Dette vil ses i sammenheng med eksisterende samarbeidsstrukturer med staten, jf. tekstboks.

Alle virksomheter skal delta i de forpliktende samarbeidsstrukturene som er innført. Det er viktig for likeverdige tjenester og bedre sammenheng i tjeneste, uavhengig av hvor i byen barn og unge bor.

Kommunen vil fortsette å samordne styringen av bydeler og etater både i de formelle styringslinjene, dvs. gjennom budsjett- og økonomiplan, i tildelingsbrev, gjennom felles mål og resultatindikatorer og i dialogen med sektorene.

Samarbeid med staten på oppvekstfeltet

I tillegg til de interne samarbeidsstrukturene, har Oslo kommune et bredt samarbeid med flere statlige aktører:

- Politiet: Politirådsmøtet er en arena for samarbeid på byrådsnivå og direktørnivå mellom Oslo kommune og Oslo politidistrikt. I tillegg er det et operativt samarbeid mellom bydel, skole og politi gjennom SaLTo-samarbeidet (rus- og kriminalitetsforebyggende arbeid overfor unge).
- Spesialisthelsetjenesten: Oslos bydeler sokner til fire ulike sektorsykehus som er ansvarlige for sine lokale barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikker (BUP) og distriktspsykiatrisk senter (DPS). Oslo kommune samarbeider med sykehusene gjennom Oslo Helsefelleskap, og etablerte møtepunkter på strategisk og operativt nivå.
- Nav: Oslo kommune eier Nav-kontorene i samarbeid med Nav Oslo. Nav Oslo er statens representant i Oslo og Oslo kommune og Nav Oslo har et sentralt samarbeidsutvalg. Hvert Nav-kontor eies i fellesskap av bydel og Nav Oslo. Oslo kommune og Nav Oslo har en egen samarbeidsavtale om å få flere unge i arbeid og utdanning.
- Områdesatsingene: Områdesatsingene er Oslo kommunes og statens felles innsats for å skape varige forbedringer i utvalgte tjenester og nærmiljøer der behovene er størst. Barn og unge er en prioritert målgruppe for områdesatsingene fremover.

4.3.2 Tydelig ansvars plassering og felles faglig rammeverk

En utfordring med samhandling mellom tjenester er at det kan være uklart hvem som har ansvar for å følge opp barnet og familien. Uklar ansvars plassering skaper frustrasjon både hos tjenestene og i familiene og fører gjerne til mye aktivitet og mange møter uten håndfaste resultater og progresjon. Oslo kommune vil innføre Bedre Tverrfaglig innsats (BTI) som et felles faglig rammeverk i alle de relevante virksomhetene. Med dette rammeverket vil alle ansatte bruke de samme handlingsveiledere og de samme verktøyene. I tillegg vil dette innebære at det er én aktør som har ansvar for at den tverrfaglige samhandlingen dokumenteres i et digitalt verktøy.

Tydeligere føringer fra kommunen sentralt vil gi mindre variasjon i prioritering, færre overlappende strukturer, mer likhet i hvordan barn og unge følges opp og hvordan samarbeidet foregår i kommunen. Det vil også bli enklere for foreldre og samarbeidspartnere å forstå hvordan kommunen jobber med samarbeid om komplekse utfordringer både på systemnivå og i enkeltsaker.

4.3.3 Lik koordinering i bydelene

Koordinerende enhet skal bidra til at innbyggere som trenger tjenester fra flere fagområder, nivåer og sektorer får et helhetlig og koordinert tilbud. Koordinerende enhet har overordnet ansvar for individuell plan, koordinator og barnekoordinator. Enhetene har en viktig rolle for å fremme godt samarbeid med familien, og mellom bydelstjenestene, spesialisthelsetjenesten, og velferdstjenester i andre sektorer.

Enheten skal sikre helhetlig og samordnet oppfølging av barn, unge og familier som mottar tjenester fra flere aktører, og sørge for klare ansvarsavklaringer og forutsigbare samarbeidsstrukturer. Den skal legge til rette for at tjenester planlegges og følger opp i fellesskap, og være en sentral del av kommunens plikt til samarbeid og samordning etter endringene i velferdstjenestelovgivningen.

Det er i dag stor variasjon mellom bydelene i hvordan koordinerende enhet er organisert. En videreutvikling av Koordinerende enhet vil kunne bidra til et mer likeverdig tilbud der innbyggere får rett hjelp til rett tid, gjennom sammenhengende og koordinerte tjenester, uavhengig av hvilken bydel de bor i. Likere praksis mellom bydelene og på tvers av virksomheter er avgjørende for å kunne utvikle sammenhengende, effektive brukerreiser og digitale tjenester.

4.3.4 Medvirkning

Medvirkning fra barn, unge og deres familier er et suksesskriterie når tjenester skal samarbeide om å gi hjelp. Når tjenestene trekker inn barn og unge og familienes erfaringer og perspektiver blir tjenestene mer treffsikre og det øker tilliten til hjelpeapparatet.

Oslo kommune vil

- sikre helhetlige styring på tvers av sektorene

- sørge for en mer enhetlig organisering på oppvekstfeltet med strukturert og forpliktende tverrsektorielt samarbeid på alle nivåer
- innføre BTI som et felles faglig rammeverk som alle skal benytte
- videreutvikle koordinerende enhet
- sikre reell medvirkning fra barn, unge og deres familier i utvikling, gjennomføring og evaluering av tilbud, tjenester og samarbeidsstrukturer

4.4 Mobilisering og partnerskap med eksterne aktører

4.4.1 Potensial for mer samarbeid mot felles mål

Like muligheter til å lære og utvikle seg og leve gode liv for alle barn og unge er et mål som de fleste samfunnsaktører deler og ønsker å bidra til. Ungt utenforskap er en samfunnsflope som ikke kan løses kun gjennom det offentlige systemet. For å skape gode oppvekstvilkår for alle barn og unge og for å forebygge ungt utenforskap er kommunen avhengig av å trekke veksel på alle gode krefter og legge til rette for andres aktørers innsats. Private aktører og næringsliv er viktige samarbeidspartnere for å sikre jobbmuligheter, lærling- og praksisplasser og hospiteringsordninger. Frivillige organisasjoner, idretten, tros- og livssynssamfunn, næringsliv og sivilsamfunn bidrar med arenaer for tilhørighet, mestring og deltakelse, og kan supplere og styrke det helhetlige tilbudet til barn og unge i kommunen. Samarbeid med teknologimiljøer, næringsliv og innovasjonsaktører kan bidra til å utvikle nye digitale løsninger.

Det finnes flere eksempler på godt samarbeid og tilrettelegging, blant annet tilskudd til frivillige og ideelle, samarbeid om ferie- og deltidsjobber til unge, Meråpne skoler og alternative opplæringsarenaer. Kommunen tar også et særlig ansvar for å legge til rette for frivillig arbeid, som at alle bydeler skal ha en frivillig koordinator og det finnes et eget Frivilligkontor i Kulturetaten. I forbindelse med Områdesatsingene arbeider bydelene med å styrke og forbedre kvaliteter i nærmiljøene der barn og unge bor og oppholder seg. I dette arbeidet spiller sivilsamfunnet, lag og foreninger og frivilligheten generelt en sentral rolle. Disse aktørene kan gi barn og unge muligheter til å inngå i sosiale nettverk og delta i meningsfulle aktiviteter, med synlige, aktive og trygge voksenpersoner i nærmiljøene.

Potensialet for samarbeid er likevel større enn det som foregår i dag. I arbeidet mot ungt utenforskap kan private aktører og næringslivet bidra med tiltak, virkemidler og kompetanse som kommunen ikke selv har tilgang på. Kommunen ønsker å mobilisere og samarbeide med næringslivet, frivilligheten, private stiftelser og sosiale entreprenører for å videreutvikle sitt tjenestetilbud, og utvikle bærekraftige og innovative løsninger for fremtiden.

4.4.2 Oslo kommune som samarbeidspartner

Det må bli enklere for eksterne aktører som ønsker å samarbeide med Oslo kommune å vite hvor de skal henvende seg, og å bidra til at bydeler og skoler som ønsker å komme i kontakt med

mulige samarbeidsaktører får hjelp til dette. Oslo kommune vil sørge for at det blir enklere å forholde seg til kommunen for eksterne aktører som sosiale entreprenører.

Det finnes per i dag ikke sentrale og formaliserte samarbeidsstrukturer med frivilligheten og private aktører. Kommunen vil derfor vurdere om det bør opprettes slike strukturer.

4.4.3 Utforske nye arbeidsmåter i samarbeidet med eksterne aktører

Det finnes mange ulike metoder som kan benyttes i samarbeid med private og frivillige aktører. Kommunen vil utforske handlingsrommet for samarbeid med eksterne aktører om utvikling og utprøving av nye løsninger for å motarbeide ungt utenforskap. Dette kan for eksempel skje gjennom innovasjonspartnerskap eller andre dialogbaserte anskaffelsesformer, der kommunen og leverandører sammen utvikler løsninger før eventuell implementering.

Anskaffelsesregelverket har også et betydelig unntak for forsknings- og utviklingsaktiviteter der risiko og gevinster kan deles mellom kommunen og eksterne aktører under gitte forutsetninger. Slike tilnærminger kan legge til rette for at kommunen, sammen med for eksempel arbeidsgivere og sosiale entreprenører, utforsker nye løsninger knyttet til inkludering, mestring og overgang til arbeid.

Det finnes et betydelig handlingsrom for å ta i bruk åpne innovasjonsmodeller der kommunen inviterer et bredere spekter av aktører inn i arbeidet med å forebygge ungt utenforskap. Dette kan skje gjennom åpne utlysninger, innovasjonskonkurranser, samskapingsprosesser og ulike testarenaer. Kommunen kan legge til rette for slikt samarbeid innenfor gjeldende regelverk og statsstøtteregler så lenge dette skjer på transparente og ikke-diskriminerende vilkår. Slike modeller kan bidra til å mobilisere kompetanse og ressurser fra næringsliv, frivillighet, academia og ungdom selv, og åpner for at flere aktører kan bidra i utviklingen av nye løsninger.

Kommunen vil også undersøke hvordan kommunen kan bidra til at alle aktører som ønsker å gjøre en innsats for unge i byen, kan gjøre det enda mer effektivt enn i dag. Kommunen vil vurdere å sette i gang et målrettet samfunnsoppdrag i samarbeid med eksterne aktører som staten, frivilligheten, næringsliv, sosiale entreprenører og andre aktører for å inkludere flere utsatte ungdom. Det vil innebære at kommunen sammen med sentrale aktører definere samfunnsutfordringen nærmere, og setter ambisiøse, konkrete og tidsavgrensede mål. Gjennom en felles prosess vil målet være å sikre bredt eierskap og mobilisere til innsats fra flere aktører mot et felles mål.

Samarbeid med eksterne aktører forutsetter tydelig etterlevelse av gjeldende lovverk og føringer. Dette er avgjørende for å sikre kvalitet, trygghet og forsvarlige tjenester for barn og unge. Kommunen må derfor stille klare krav til kompetanse, ansvar og kontroll i alle samarbeid.

Oslo kommune vil

- utvikle samarbeidet med næringsliv, sosiale entreprenører og frivilligheten
- bruke områdesatsingene til å styrke og mobilisere sivilsamfunnet i levekårsutsatte områder

- utforske nye metoder for samarbeid med private og frivillige aktører

4.5 Bruke teknologi for å legge til rette for sammenhengende tjenester og helhetlig oppfølging

Flere av de strategiske grepene i denne strategien forutsetter bedre utnyttelse av teknologi og digitalisering. Teknologi er i dag tett sammenvevd med tjenesteproduksjonen, og er en essensiell del i utviklingen av tjenestene. Oslo kommune vil bruke teknologi for å gi enklere tilgang til informasjon og legge til rette for involvering, kommunikasjon og informasjonsdeling. I tillegg vil Oslo kommune utforske mulighetene for bedre bruk av data til strategisk styring, tjenesteutvikling og styrking av sammenhengende tjenester.

4.5.1 Enkel tilgang på informasjon og bedre oversikt over tjenestene

Tjenestetilbudet til barn og unge i Oslo er stort og fragmentert. Både ansatte og innbyggere strever med å finne frem i systemet og forstå hvem de kan kontakte. Det er derfor behov for bedre oversikt over eksisterende tilbud og tydeligere innganger til tjenestene. Dette vil gjøre det enklere å finne riktig hjelp til riktig tid, og redusere opplevelsen av fragmentering.

For innbyggere kan økt samhandling mellom digitale systemer og etablering av tydelige digitale innganger gjøre det enklere å få hjelp fra kommunen. For ansatte bør det bli enklere å få oversikt over relevante tilbud, samarbeidsstrukturer og kontaktpersoner, slik at tiden i mindre grad går med til å navigere i systemet og i større grad kan brukes på oppfølging.

4.5.2 Bedre systemstøtte for samhandling

Dagens systemer for oppfølging av barn, unge og deres familier gir ikke tilstrekkelig støtte til samhandling på tvers. Virksomhetene bruker til dels ulike systemer, og de brukes ikke alltid på samme måte samtidig som systemene ikke snakker sammen. Det mangler også gode og brukervennlige løsninger for kommunikasjon med og involvering av de familier og unge som mottar tjenester fra kommunen, inkludert innhenting og forvaltning av samtykke. Bedre systemstøtte for ansatte som jobber med barn og unge i tjenestene kan forbedre koordinering, kommunikasjon og samhandling både internt og eksternt. Sentral opplæring og oppfølging må sikre en mer enhetlig bruk av systemene, jf. punkt om dette i kap. 4 2. Ved anskaffelse eller utvikling av nye verktøy vil det være særlig viktig med intuitive brukergrensesnitt og fleksibel tilgangsstyring, som understøtter behovet for trygg datadeling. Riktig tilgangsstyring er avgjørende for at alle som samarbeider om oppfølging av en familie får tilgang til nødvendige opplysninger innenfor rammene av samtykke - og ikke mer. Intuitive løsninger bidrar samtidig til bedre datakvalitet, og samhandling mellom systemer muliggjør gjenbruk av data. Digitale løsninger kan bidra til å løse komplekse samfunnsutfordringer, men det forutsetter sterkere strategisk samarbeid på tvers av kommunens sektorer. Anskaffelse og utvikling av digitale løsninger må samordnes bedre, slik at de understøtter samhandling og bidrar til en helhetlig utvikling av tjenestene.

4.5.3 Strategisk bruk av data

Oslo kommune har et stort potensial for økt og mer systematisk bruk av data. Dette forutsetter god informasjonsforvaltning og høy datakvalitet. Bruk av relevante data på aggregert nivå kan bidra til felles problemforståelse, økt kunnskap om effekt av tiltak og bedre grunnlag for prioritering av ressurser.

Ved å koble sammen data fra ulike systemer kan tjenestene kontinuerlig forbedre kvaliteten og utvikle mer treffsikre tilbud. Sammen med bedre systemstøtte for ansatte kan dette bidra til å akselerere kommunens tjenesteutvikling.

Når data på individnivå kobles til tiltak og oppfølging kan det bidra til at behov oppdages tidlig og mer helhetlig oppfølging. Slik bruk av data må være målrettet, etisk forsvarlig og i tråd med regelverk for personvern og taushetsplikt.

Oslo kommune vil

- sørge for at informasjon om relevante tilbud, tjenester og samarbeidsstrukturer er oppdatert og lett tilgjengelig på digitale flater for innbyggere og ansatte
- gi ansatte i oppveksttjenestene god systemstøtte for sikker samhandling og kommunikasjon internt og eksternt
- stille krav om brukervennlighet i anskaffelser eller utvikling av digitale løsninger slik at samhandling og datadeling på tvers av tjenester understøttes
- gjøre statistikk og annet kunnskapsgrunnlag lettere tilgjengelig for relevante aktører og utforske hvordan systematisk bruk av data på oppvekstfeltet kan bidra til felles problemforståelse, tjenesteutvikling og mer målrettet innsats på individnivå

5 Litteraturliste

Brattbakk, I., & Wessel, T. (2017). Nabolagets effekt: Hva er problematisk med geografisk ulikhet? I J. Ljunggren (Red.), *Oslo – ulikhetenes by* (s. 339–358). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Bydel Søndre Nordstrand. (2022). *Ungdomsstemmer – utsatt ungdom i Søndre Nordstrand*.

Fedoryshyn, N. mfl. (under publisering). Utenforskap blant unge i Oslo: hvem er de, og hvilke oppfølgingsbehov har de?, Fafo-rapport. Under publisering

Frøyland, K., Alecu, A. I., Ballo, J. G., Leseth, A., & Sadeghi, T. (2022). *Inkludering av unge i skole, arbeid og samfunn – en sammenstilling av kunnskap fra nordisk forskning*. AFI-rapport 2022:02. Oslo: Arbeidsforskningsinstituttet (AFI), OsloMet – storbyuniversitetet.

Fyhn, T., Radlick, R. L., & Sveinsdottir, V. (2021). *Unge som står utenfor arbeid, opplæring og utdanning (NEET): En analyse av unge i NEET-kategorien*. Rapport 2-2021. Bergen: NORCE Norwegian Research Centre.

Helsedirektoratet (2023-10-24T00:00). Nasjonal veileder for psykisk helsearbeid barn og unge [nettdokument]. Oslo: Helsedirektoratet (siste faglige endring 24. oktober 2023, lest 12. mai 2026). Tilgjengelig fra <https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/psykisk-helsearbeid-barn-og-unge>

Hansen, I. L. S., Jensen, R. S., & Fløtten, T. (2020). *Trøbbel i grenseflatene – samordnet innsats for utsatte barn og unge*. Fafo-rapport 2020:02. Oslo: Fafo.

Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. Veileder om vold i nære relasjoner. [NKVTS – En veileder om vold i nære relasjoner](#)

Oslo Economics, Hyggen, C., & Ekhaugen, T. (2021). *Samfunnsøkonomisk vurdering av marginalisering og utenforskap*. Oslo Economics rapport 2021-42. Utarbeidet for Barne- og familiedepartementet.

Oslo politidistrikt. (2023). *Barn og unge registrert med 10 eller flere anmeldelser i 2023*.

Oslo politidistrikt (2022). *Risiko og livssammenheng for unge kriminelle i Oslo – en ustødig grunnmur for mestring*.

Pedersen, M., Kjelås, I., Halvorsen, C., Holmdal, L. M., Rogan, S. A., Myrvold-Torsnes, S., & Kippersund, M. J. (2026). *Kartlegging av deling av informasjon om barn og unge i Oslo* (Menon-publikasjon nr. 209). Menon Economics & Lund & Co. Upublisert.

Riksrevisjonen (2026). Riksrevisjonens undersøkelse av tjenester til barn og unge med psykiske plager og lidelser. Dokument 3:8 (2025–2026)

Ungdomshøringen. (2025). *Ungdom om trygghet og ungt utenforskap.*

Utekontakten i bydel Gamle Oslo. (2023). *Å finne fellesskap i utenforskap.*